

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

“Taklif kiritdi”

O'zbekiston davlat san'at va
madaniyat instituti rektori

I.J.Yuldashev

2020-yil

“Tasdiqlayman”

O'zbekiston Respublikasi

Madaniyat vazirligi

2020-yil « »

S/51600 – Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) ta'lim

“Yakkaxon qo' shiqchilik” va “Raqs” fanlaridan

KASBIY (IJODIY) IMTIHON DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI

Toshkent-2020

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy, o'quv-uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan. 2020-yil 28.05 3-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

Mirshod Elov

- O'zDSMI "Milliy qo'shiqchilik" kafedrası mudiri v.b.

Ahmadjon Dadayev

- O'zDSMI "Milliy qo'shiqchilik" kafedrası dotsenti v. b.

Nasiba Agraykulova

- O'zDSMI "Sahna harakati va jismoniy madaniyat" kafedrası mudiri, dotsent.

Taqrizchilar:

Mashrabjon Ermatov

- O'zDSMI "Milliy qo'shiqchilik" kafedrası dotsenti.

Mahmudjon Tojiboyev

- O'zbekiston davlat Konservatoriyasi dotsenti.

Kirish

5151600 – Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishiga kiruvchi abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni, hujjatlarni qabul qilish "O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalariga muvofiq amalga oshiriladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan belgilanadi va har yili qabul qilish qoidalarini ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga hujjat topshirgan abituriyentlarga, imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning qoidalarini, shartlari bilan tanishtirish va shu oliy o'quv yurtida o'qishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdan iboratdir. Konsultatsiya jarayonida mutaxassislar tomonidan abituriyentlarga xalq qo'shiq va kuylari, bastakorlar asarlari, raqslar va ularning hududiy o'ziga xos jihatlari haqida amaliy ma'lumotlar beradilar.

5151600 – Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qishga kirayotgan abituriyentlar, musiqiy eshitish, ijodkorlik, erkin fikrlash, milliy kuy va qo'shiqlarni tanlash zaruriy jihatlarni bilish, tushunish va his qilish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

5151600 – Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari respublikamizdagi mavjud madaniyat va aholi dam olish markazlarida ashula va raqs ansambllari badiiy rahbari sifatida hamda radio, televideniya, san'at saroylarida, shahar hamda viloyat madaniyat ishlari boshqarmalari tasarrufidagi muassasalarida xalq ijodiyoti yo'nalishi bo'yicha ishlashlari mumkin.

Fanning maqsadi va vazifasi

5151600- Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishida kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning yakkaxon qo'shiqchilik hamda raqs fanlaridan ijodiy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Yakkaxon qo'shiqchilik fani bo'yicha:

Yakkaxon qo'shiqchilik fanidan kirish imtihonida abituriyent 2 ta ashulani (xalq qo'shiqlari yoki bastakorlar asarlaridan) o'zi tanlagan cholg'u jo'rligida ijro etishi, ushbu asarlarni tahlil qilishi va og'zaki savollarga javob berishi lozim.

Og'zaki savollar o'zbek an'anaviy xonandalik tarixi, mashhur ijrochilar ijodi, ijro etilgan asarlar mualliflarining ijodiy faoliyati, asarlarda uchraydigan ijrochilik talqini bilan bog'liq bo'ladi.

Abituriyent "An'anaviy xonandalik" asoslari, ijro turlari va qoidalar haqida tasavvurga ega bo'lishi;

- an'anaviy xonandalik ijrosida hududiy uslublardan foydalanishi;
- an'anaviy xonandalikda abituriyent ovozining sof jarangdorligidan unumli foydalana olishi;
- an'anaviy xonandalikda ovoz ko'lamini rivojlantirishi va kengaytirishga erishishi;

- an'anaviy xonandalikda o'zbek xalq musiqiy janrlaridan unumli foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Raqs fani bo'yicha

Raqs fanidan kirish imtihonida abituriyent 4 ta hududiy uslublari (Surxandaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent)ga xos bo'lgan raqslardan o'zi istagan 1 ta raqsni ijro etishi va ushbu ijro yuzasidan og'zaki savollarga javob berishi lozim.

- raqs abituriyentning ijrochilik bo'yicha mahoratini ko'rsata olishiga xizmat qilib, raqs maktablari harakatlarining farqini, rang-barangligini, to'g'ri ijro etilishini, mimikani namoyish etish imkoniyatini yarata olishi;
- o'zbek raqs maktabi namoyandalari haqida ma'lumotga ega bo'lishi;
- raqs ijro etib bo'lingandan keyin komissiyaning talabiga ko'ra og'zaki savollarga javob berishi talab etiladi.

Og'zaki savollar o'zbek raqs san'ati tarixi, o'zbek raqs maktablari, ularning farqi, milliy raqs ijrochilari ijodi, raqs ansambllari ijodiy faoliyati, raqslarda uchraydigan ijrochilik talqini bilan bog'liq bo'ladi.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

Yakkaxon qo'shiqchilik fanidan kirish imtihonida abituriyent 2 ta ashulani (xalq qo'shiqlari yoki bastakorlar asarlaridan) o'zi tanlagan cholg'u jo'rligida ijro etib beradi.

1. Xalq ashulalaridan 1 ta asar.

2. O'zbek bastakorlari asarlaridan 1 ta asar.

Musiqiy asarlar abituriyentning ijrochilik bo'yicha mahoratini ko'rsata olishiga xizmat qilishi lozim.

Yakkaxon qo'shiqchilik fani bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

№	Talabning mazmuni	
	Nazariy qism	Maksimal ball
1.	Abituriyentning tashqi ko'rinishi, odobi va muomala madaniyati	5
2.	Ijro dasturining barcha talablar asosida tanlanganligi (xalq qo'shiqlari yoki bastakorlar asarlaridan)	5
3.	Ijro mahoratiga	40
4.	Abituriyentning cholg'u ijrochiligi mahoratiga	30
5.	Ijro jarayonida jo'mnavoz bilan birgalikdagi uyg'unlik	5
6.	Ijro etilgan asarlar mualliflari haqida ma'lumot berish	5
7.	Musiqiy eshitish va ritmni his qilish qobiliyatiga egaligi	15
8.	Ovozning tabiiyligi va shakllantirilganligining to'g'ri yo'nalishda ekanligi (artikulyatsiya, nafas olish, ovozni ishlatish texnikasiga hos harakatlanishi)	5
9.	Ashula va raqs ansambllari haqida ma'lumotga egaligi	5
10.	An'anaviy qo'shiqchilik san'ati na'munalari, maktablari va namoyandalari haqida ma'lumotga egaligi	5
Umumiy ball		120

Raqs fani bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

№	Talabning mazmuni	
	Nazariy qism	Maksimal ball
1.	O'zbek raqs maktablari va namoyandalari haqida ma'lumotga egaligi	10
2.	Erkin mavzuda raqs ijro etishi	20
3.	Ijro etilgan raqs harakatlari ifodaliligi uchun	10
4.	Ijro etilgan raqs liboslari va sahna madaniyati uchun	5
5.	Ijro mahorati va o'zbek raqs maktablarining harakatlardan namunalar ijro etishi uchun	24
	Umumiy ball	69

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tqazish tartibi

5151600- Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishiga hujjat topshirgan abituriyentlarga jadval asosida belgilangan kunda ikki turdan iborat ijodiy imtihonlar bo'lib o'tadi.

Ijodiy imtihonlar qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafar abituriyentlardan iborat bo'lib, har bir abituriyentga o'z imkoniyatlarini namoyish qilishi uchun 30 daqiqadan 1 soatgacha vaqt ajratiladi. Kasbiy (ijodiy) imtihonlar maxsus auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiya hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Abituriyent apellyatsiya komissiyasiga faqat o'zi to'plagan ballari bo'yicha murojaat qilishi mumkin, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

1. Y.Rajabiy. "O'zbek maqomlari" (Shashmaqom) Toshkent, "Print-S" nashr. 2007.
2. O. Matyoqubov. "Shashmaqom saboqlari" Toshkent YUNESKO tamg'asi ostida 2007 y.
3. M.Xudoy nazarov. "An'anaviy ashulachilar ansambli" Toshkent, 2005 y.
4. M.Xudoy nazarov. "An'anaviy yakkaxon qo'shiqchilik" O'zRFA bosmaxonasi, Toshkent, 2006 y.
5. M.Xudoy nazarov. "An'anaviy ashulachilar ansambli" O'zRFA bosmaxonasi, Toshkent, 2006 y.
6. R.Yunusov. "Faxriddin Sodiqov" "Yangi asr avlodi" nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
7. N. Qosimov. "O'zbekiston bastakorlari" Rahmatjon Tursunov "Ijod dunyosi" nashriyoti, Toshkent, 2003 y.
8. I. Rajabov. "Maqomlar" "San'at" nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
9. R. Nosirov. "Xalq qo'shiqlari kompozitsiyasi" "Fan" nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
10. R.Tursunov, S.Mannopov. "An'anaviy qo'shiq ijrochiligi uslubi" Toshkent, 2003 y.
11. I. G'aniyeva. "Tanavorlar" Toshkent, "Uzinkomsent" nashriyoti 2003 y.
12. X. Lutfullayev. "Qo'shiq va san'atkor" Toshkent, 2005 y.
13. O. Matyoqubov. "Maqomot" "Musiq" nashriyoti, Toshkent, 2004 y.
14. Q.Mamirov. "Xalq qo'shiqchiligi" Toshkent, 2006 y.
15. N.Abraykulova. "Raqs" Toshkent, 2019 y.
16. E.Saitova, N.Abraykulova. "Xoreografiya va raqs san'ati asoslari" Toshkent, 2015 y.
17. R.Dosmetova, N.Abraykulova. "Raqs" Toshkent, 2017 y.
18. N.Abraykulova. "Raqs jamoalari bilan ishlash uslubi" Toshkent, 2003 y.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Milliy qo'shiqchilik" kafedrasidan 2020-2021 o'quv yilida 5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga

TAQRIZ

Respublikamizdagi qabul qilingan "Ta'lim to'g'risidagi qonun" va kadrlar tayyorlash milliy dasturida bo'lajak mutaxassislarni jahon andozalari darajasida tayyorlash ko'zda tutilgan. Buning uchun oliy ta'limning bakalavriat ta'lim tizimida abituriyentlardan kasbiy imtihonlar qabul qilish va mutaxassislik fanlaridan musiqa ijrochilik layoqatini aniqlash maqsadida kafedralarda kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish muhim ahamiyatga ega.

5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qishga kirayotgan abituriyentlar, yakxaxon qo'shiqchilik fanidan kirish imtihonida abituriyent 2 ta ashlani (xalq qo'shiqlari yoki bastakorlar asarlaridan) o'zi tanlagan cholg'u jo'rigida ijro etishi, ushbu asarlarni tahlil qilishi, raqs fanidan kirish imtihonida abituriyent 4 ta hududiy uslublar(Surxandaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent)ga xos bo'lgan raqslardan o'zi istagan 1 ta raqsni ijro etishi va ushbu ijrolar yuzasidan og'zaki savollarga javob berishi lozimligi belgilab qo'yilgan.

Dasturdan joy olgan fanlar bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar o'rta umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlarning DTS va na'munaviy dasturlari asosida o'quvchilarning egallashi lozim bo'lgan davlat talablari asosida tuzilgan hamda davlat talablariga mos keladi.

Yuqoridagilardan xulosa qilib, 5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishi uchun mutaxassislik fanidan tayyorlangan kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va baholash mezonini amaliyotga tavsiya etaman.

O'zbekiston davlat Konservatoriyasi
dotsenti

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Milliy qo'shiqchilik" kafedrasidan 2020-2021 o'quv yilida 5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavriat ta'lim yo'nalishida abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish uchun tuzilgan dasturga

TAQRIZ

Oliy ta'limning bakalavriat ta'lim tizimiga bo'lajak talabalarni o'qishga qabul qilish uchun abituriyentlardan kasbiy imtihonlar qabul qilish va mutaxassislik fanlaridan musiqa ijrochilik san'atini egallaganligini aniqlash maqsadida kafedra kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish bo'lajak pedagog kadrlarni kasbiy sohada bilim va malakalarini aniqlashda muhim hisoblanadi.

5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavr ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qishga kirayotgan abituriyentlar, yakxaxon qo'shiqchilik fanidan kirish imtihonida abituriyent 2 ta ashlani (xalq qo'shiqlari yoki bastakorlar asarlaridan) o'zi tanlagan cholg'u jo'rigida ijro etishi, ushbu asarlarni tahlil qilishi, raqs fanidan kirish imtihonida abituriyent 4 ta hududiy uslublar(Surxandaryo-Qashqadaryo, Buxoro-Samarqand, Xorazm, Farg'ona-Toshkent)ga xos bo'lgan raqslardan o'zi istagan 1 ta raqsni ijro etishi va ushbu ijrolar yuzasidan og'zaki savollarga javob berishi lozimligi belgilab qo'yilgan.

Dasturdan joy olgan fanlar bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar o'rta umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlarning DTS va namunaviy dasturlari asosida o'quvchilarning egallashi lozim bo'lgan davlat talablari asosida tuzilgan hamda davlat talablariga mos keladi.

Yuqoridagilardan xulosa qilib, 5151600 - Xalq ijodiyoti (ashula va raqs) bakalavriat ta'lim yo'nalishi sohasida OTMga kirish uchun tuzilgan mazkur dasturni amaliyotga tavsiya etaman.

